

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโครงการภาคภาษาอังกฤษ

วิสุทธิ์ กล้าหาญ

โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง

สุชาดา กรเพชรปานี

วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาและตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ กู้รุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โครงการภาคภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 450 คน ตัวแปรที่ศึกษาสังเคราะห์ขึ้นจากทฤษฎีการปรับตัวของ Roy (Roy Adaptation Theory) ประกอบด้วยตัวแปรแฟรง จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค สิ่งแวดล้อมทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียน และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบบัด จำนวน 5 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม LISREL 8.72 ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัย แสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่าไฟ-สแควร์ เท่ากับ 111.19 ที่องศาอิสระ (df) 107 ค่าความน่าจะเป็น (p) 0.37 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ ($AGFI$) 0.95 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าผลลัพธ์กำลังสองของส่วนเหลือ มาตรฐาน ($SRMR$) 0.033 ค่าดัชนีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ ($RMSEA$) 0.009 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดล สามารถอธิบายความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนได้ร้อยละ 87

A Causal Relationship Model of Adaptation to Study for Lower Secondary School Students in English Program

Visuth Klaharn

Makutmaung Ratchavittayalai, Rayong Province, Thailand

Suchada Kornpetpanee

College of Research Methodology & Cognitive Science

Burapha University, Thailand

Abstract

The purpose of this research was to develop and validate a causal relationship model of adaptation to study for lower secondary school students in English Program in Schools under Basic Education Committee, based on Roy Adaptation Theory. The sample consisted of 450 Grade 8 students. The model involved five latent variables: adaptation to study, adversity quotient, environment, motivation, and self efficacy. Data were analyzed by using LISREL 8.72 in validation of the model.

It was found that the model was consistent with empirical data. Goodness of fit measures were found to be: Chi-square 111.19 ($df = 107$, $p=0.37$); Goodness of Fit Index 0.97; Adjusted Goodness of Fit Index 0.95; Comparative Fit Index 1.00; Root Mean Square Residual 0.03; and Root Mean Square Error of Approximation .009. The variables in the model were found to account for 87 percent of the variance in adaptation to study.

ความน่า

สภาพปัจจุบันที่นักเรียนไทยไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผนวกกับความตระหนักรถึงความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษของสังคมไทยที่เพิ่มมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายในการดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว และเพื่อให้ความจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษเพื่อให้เยาวชนไทยมีความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษทัดเทียมกับนานาประเทศ จึงได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เรียกโดยทั่วไปว่าโครงการภาษาอังกฤษ (English Program) เป็นการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระที่มิใช่กลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมบางสาระที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย กระทรวงศึกษาธิการได้ให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพจำนวนหนึ่งทดลองจัดโครงการภาคภาษาอังกฤษ นำร่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2541

ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 เป็นต้นมา มีผลสำเร็จต่อผู้เรียนและผลลัพธ์เนื่องที่น่าสนใจคือ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร นักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษทุกโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนในหลักสูตรปกติภาคภาษาไทย เมื่อทดสอบความสามารถทางด้านการเรียนรายวิชาต่าง ๆ พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับสูงและสูงมาก โดยเฉพาะในวิชาภาษาอังกฤษ ความสามารถด้านการเรียนรู้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษของนักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษเป็นที่น่าพอใจ ความสามารถด้านการปฏิบัติงานดี มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง นักเรียนโครงการภาคภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ส่วนด้านกระบวนการคิดและการคิดสร้างสรรค์ นักเรียนโครงการภาคภาษาอังกฤษมีทักษะกระบวนการคิดและการคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างดี (สำนักพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา, 2548, หน้า 18)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโครงการภาคภาษาอังกฤษโดยภาพรวมจะประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน แต่ก็มีผลกระทบที่เกิดขึ้นกับด้านนักเรียนบ้าง เนื่องจากจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อและสอนโดยอาจารย์ชาวต่างประเทศนั้น ทำให้นักเรียนต้องปรับตัวในการเรียนเป็นอย่างมาก นักเรียนที่ปรับตัวได้ดีจะสามารถเรียนในโปรแกรมภาคภาษาอังกฤษได้ดี แต่ก็มีนักเรียนบางส่วนที่ปรับตัวไม่ได้ด้วยสาเหตุของการเรียนในแหล่งเรียนที่ไม่ใช่ภาษาแม่ ไม่สามารถออกกลางคันหรือข้ามโปรแกรมไปเรียนในแหล่งเรียนที่ใช้ภาษาแม่ เช่น ประเทศจีน ญี่ปุ่น หรืออังกฤษ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียนในระยะยาว ทำให้เกิดความไม่สงบในห้องเรียน ไม่สามารถเรียนรู้ได้เต็มที่ จึงเป็นสาเหตุของการไม่สำเร็จในโครงการ ดังนั้น จึงต้องมีการปรับตัวของครุภัณฑ์และผู้เรียน ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่ต้องการได้มากที่สุด จึงจะสามารถประสบความสำเร็จในระยะยาวได้

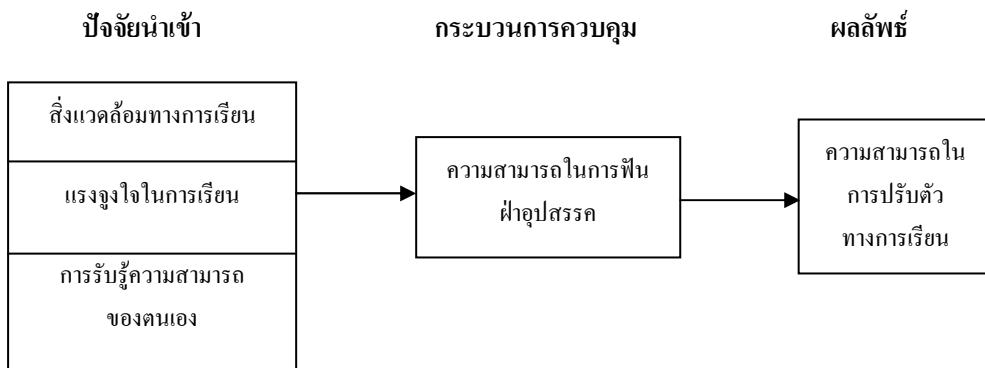
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโน้มเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของ โน้มเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาโน้มเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรและกำหนดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรในโน้มเดลจากทฤษฎีการปรับตัวของ Roy (1984) ซึ่งกล่าวว่าบุคคลเป็นระบบของการปรับตัว (Adaptive system) บุคคล เป็นระบบของสิ่งมีชีวิต (Living system) บุคคลเป็นระบบเปิด (Open system) ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นบุคคลจำเป็นต้องมี การปรับตัวเพื่อรักษาสมดุลของชีวิต ระบบการปรับตัวของมนุษย์ประกอบด้วยสิ่งน้ำหน้า (Input) ได้แก่ สิ่งเร้า เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลมีการปรับตัว ทั้งสิ่งเร้าภายในและสิ่งเร้าภายนอก ผ่านเข้าสู่กระบวนการควบคุม (Control process) และนำออกมายield ผลลัพธ์ (Output) ของการปรับตัว ซึ่งระดับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเฉพาะตัว และมีขอบเขตจำกัด หากระดับการปรับตัวนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลสะท้อนกลับ (Feed back) เข้าสู่ระดับการปรับตัวใหม่ เพื่อให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ต่อไป (Roy, 1984, p. 262)

ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวแปรในการวิจัยนี้จากทฤษฎีการปรับตัวของ Roy ดังกล่าวข้างต้น โดยการปรับตัวในงานวิจัยนี้หมายถึง การปรับตัวทางการเรียน ส่วนปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย ตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แรงจูงใจในการเรียน และการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยปัจจัยนำเข้าทั้งสามมีการส่งผ่านเข้าไปสู่กระบวนการควบคุม ได้แก่ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) ของนักเรียน แล้วนำออกมายield ผลลัพธ์ของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียน

นิยามศัพท์

ความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เข้ามา กระบวนการเพื่อทำให้ตนเองอยู่ในสภาพสมดุลและสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนต่อไปได้ ประกอบด้วย การปรับตัว ด้านอัตตโนหัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพั่งพากันและกัน

ความสามารถในการพั่นผ่าอุปสรรค หมายถึง การที่นักเรียนเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในการเรียน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ โดยเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์ รับรู้ต้นเหตุและรับผิดชอบต่อปัญหา ทางด้านการเรียน เข้าถึงปัญหาต่าง ๆ และอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้

สิ่งแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง สภาพการณ์ที่ในและนอกห้องเรียน โดยทั่วไปที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน โครงการภาคภาษาอังกฤษ ได้แก่ บรรยายศาส�팅การเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ประกอบด้วย ความทะเยอทะยานในการเรียน การพึงต้นเองในการเรียน ความกระตือรือล้นในการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียน และการวางแผนการเรียน

การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนตัดสินความสามารถของตนเองในการเรียนว่า ตนเองมีความสามารถที่จะทำพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ได้ และมีความมั่นใจว่า จะสามารถทำได้สำเร็จ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนโครงการภาคภาษาอังกฤษทั่วประเทศ จำนวน 50 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,497 คน (สำนักพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา, 2548) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 คน ต่อหนึ่งตัวแปร (นักศึกษา วิรัชชัย, 2542) การวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกต ได้ จำนวน 20 ตัวแปร ความมีขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 400 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 450 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยการสุ่มโรงเรียนในแต่ละภูมิภาค (กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้) marrow ละ 50 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละภูมิภาค แล้วสุ่มนักเรียนในโรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นตอนแรกตามสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบวัด จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดการปรับตัวทางการเรียน แบบวัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียน แบบวัดแรงจูงใจในการเรียน แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน และแบบวัดความสามารถในการพั่นผ่าอุปสรรค

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ โดยจัดส่งแบบบัวดไปยังโรงเรียนที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์จากผู้ประสานงาน โครงการภาคภาษาอังกฤษให้ดำเนินการแจกแบบบัวด และชี้แจงนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและความสำคัญของการตอบแบบบัวดตามความเป็นจริง รวมทั้งขอความอนุเคราะห์ส่งแบบบัวดกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน ถึงวันที่ 25 กรกฎาคม 2551 ได้แบบบัวดกลับคืนมาและเป็นฉบับสมบูรณ์จำนวน 438 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.33

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

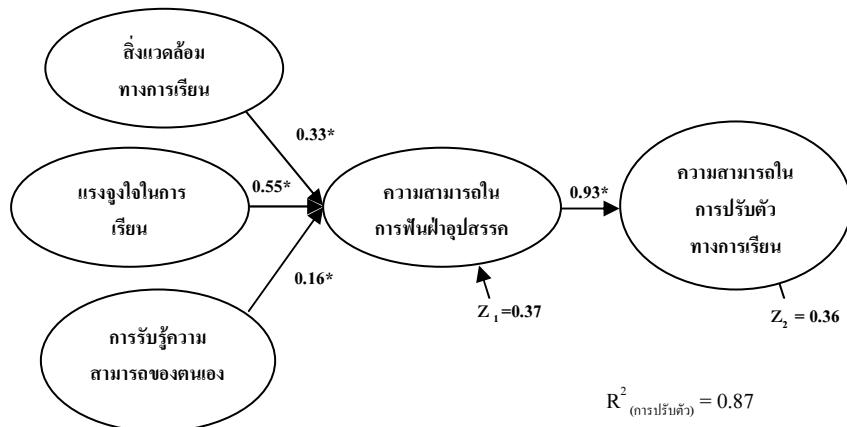
1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแบบบัวด โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบี่้ และค่าความโด่ง โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต ได้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเพื่อสร้างเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต ได้แก่ เชื้อเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์โมเดลลิสตรอล

3. ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการ โครงสร้างตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมลิสตรอล 8.72 ประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธีความ prawrage เป็นสูงสุด (Maximum Likelihood)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ แสดงดังภาพที่ 2

* $p < .01$, chi-square = 111.19, p - Value = 0.37, df = 107, RMSEA = 0.009

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ

ตัวแปรผล	ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค			ความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน		
	ตัวแปรสาเหตุ	อิทธิพลรวม	อิทธิพล	อิทธิพล	อิทธิพล	อิทธิพล
		ทางอ้อม	ทางตรง	ทางอ้อม	ทางตรง	
ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรสาเหตุ	0.33*	--	0.33*	0.31*	0.31*
ทางการเรียน	ทางการเรียน	(0.11)	--	(0.11)	(0.10)	(0.10)
แรงจูงใจใน	แรงจูงใจใน	0.55*	--	0.55*	0.51*	0.51*
การเรียน	การเรียน	(0.11)	--	(0.11)	(0.10)	(0.10)
การรับรู้ความ	การรับรู้ความ	0.16*	--	0.16*	0.15*	0.15*
สามารถของตนเอง	สามารถของตนเอง	(0.06)	--	(0.06)	(0.06)	(0.06)
ความสามารถในการ	ความสามารถในการ	--	--	--	0.93*	--
การฟันฝ่าอุปสรรค	การฟันฝ่าอุปสรรค	--	--	--	(0.11)	--
สมการโครงสร้างตัวแปร	สมการโครงสร้างตัวแปร			ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค	ความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน	
		0.86			0.87	

* p < .01 ตัวเลขในวงเล็บ คือความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

$\chi^2 = 111.19$, p = 0.37, df = 107, GFI = 0.97, AGFI = 0.95, CFI = 1.00 SRMR = 0.033, RMSEA = 0.009

สมการโครงสร้างตัวแปร ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน

0.86

0.87

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 1 แสดงว่า โมเดลนี้ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ค่า ไค-แสคเวอร์ เท่ากับ 111.19 โดยมีค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.37 ที่องศาอิสระ (df) 107 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.95 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.033 ดัชนีค่าความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.009 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.11 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน (2.00) และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค และความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.86 และ 0.87 แสดงว่า

ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค และความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน ได้ร้อยละ 86 และ 87 ตามลำดับ

ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนคือ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค มีค่าอิทธิพลรวม $0.93 (p < .01)$ และคงว่ากับเรียนที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูง มีแนวโน้มที่จะสามารถปรับตัวทางการเรียนภาคภาษาอังกฤษ ได้ดี ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัวทางการเรียนผ่านความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน มีค่าอิทธิพลรวม $0.55 (p < .01)$ รองลงมา ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ $0.31 (p < .01)$ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ $0.15 (p < .01)$ ตามลำดับ ตัวแปรทั้งสามนี้มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ดังนี้ ตัวแปรแรงจูงใจในการเรียน มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุดคือ $0.55 (p < .01)$ รองลงมา ได้แก่ ตัวแปรสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีค่าอิทธิพลรวม $0.33 (p < .01)$ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน มีค่าขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ $0.16 (p < .01)$ ตามลำดับ และคงว่ากับเรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดี และรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการเรียนดี มีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคทางการเรียนสูง

สรุปได้ว่า ความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ เกิดจากการที่นักเรียนผู้นั้นมีแรงจูงใจในการเรียนสูง รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการเรียน และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค และส่งผลให้ นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษ ได้ดี

อภิปรายผล

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของ Roy (1984) สามารถอธิบายได้ว่า การปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษ เป็นระบบของการปรับตัวโดยมีแรงจูงใจในการเรียน และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนเป็นสิ่งเร้าภายใน สภาพแวดล้อมทางการเรียนซึ่งประกอบด้วย บรรยากาศทางการเรียน ลักษณะภาพระหว่างครุภัณฑ์นักเรียน และลักษณะภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นสิ่งเร้าภายนอก สิ่งเร้าทั้งสามเป็นปัจจัยนำเข้าสู่กลไกควบคุมการปรับตัว นั่นคือ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค และนำไปสู่ผลลัพธ์ความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียน และคงให้เห็นว่า ลักษณะเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนสูง ประกอบกับได้อยู่ในบรรยากาศทางการเรียนที่ดี มีลักษณะภาพที่ดีระหว่างครุภัณฑ์นักเรียน และระหว่างนักเรียน กับเพื่อน รวมทั้งนักเรียนรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถที่จะเรียนได้ จะทำให้นักเรียนสามารถสร้างกลไกควบคุมภายในคือความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อควบคุมสิ่งเร้าที่เข้ามายังระบบกับตัวนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนสามารถปรับตัวทางการเรียนได้

การเรียนการสอนในโครงการภาคภาษาอังกฤษนั้นนักเรียนจะต้องพนักศิรุษาร์ต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนซึ่งแตกต่างจากการสอนของครูไทยที่นักเรียนคุ้นเคย เมื่อสิ่งแวดล้อมทางการเรียนเปลี่ยนไปย่อมมีผลกระทบต่อตัวนักเรียนทำให้นักเรียนต้องมีการปรับตัว สิ่งแวดล้อมทางการเรียนเป็นสิ่งเร้าประพฤติหนึ่งที่มีผลกระทบต่อตัวนักเรียน สิ่งเร้าต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเข้ามาระบบทบุคคลทำให้บุคคลต้องตอบสนองด้วยการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพ การที่สิ่งเร้าต่าง ๆ เปลี่ยนไปนั้นช่วยให้บุคคลได้พัฒนาความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมตามระยะเวลาที่ผ่านไป ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวได้ดี มีโอกาสในการเจริญเติบโตได้ดี มีพัฒนาการที่ดี สามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้ (Roy, 1984) ผลการวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยายศาสทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียน (เยาว์ เป็นสุข, 2532; ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ คุณเพชร ฉัตรศุภกุล, 2543; Good, 1983; Brown, 1997) บรรยายศาสใน การเรียนการสอนนั้นเป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครูและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจอารมณ์แจ่มใส รู้สึกดี กระนับกระeng ก็จะมีความสนใจในการเรียนย่อมจะช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น (Lawren, 1976 ถึงใน ศิริพร ดาวัน, 2540) นอกจากนี้การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบรรยายศาสใน การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนกล่าวคือนักเรียนมีความเห็นว่าประสบการณ์นั้นตรงกับความต้องการและบุคลิกของตนและไม่ใช่ลักษณะการบูรณาภิญ (Withall, 1979) ครูที่มีหน้าที่สร้างบรรยายศาสที่ดีขึ้นในชั้นเรียน บรรยายศาสในชั้นเรียนควรมีลักษณะผ่อนปรน ไม่ตึงเครียดให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นสถานที่ปลดภัยสำหรับเข้า การสอนจึงไม่ควรบังคับให้นักเรียนต้องทำ แต่ควรให้มีบรรยายศาสที่อบอุ่นปลดภัยจะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนและสามารถปรับตัวทางการเรียนได้ดี (พรรณี ช.ชนจิต, 2538)

นอกจากบรรยายศาสใน การเรียนแล้วแรงจูงใจและการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนก็เป็นสิ่งเร้าที่มากระตุ้นให้นักเรียนต้องมีการปรับตัวทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียนจะทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและเติมใจที่จะเรียนให้ได้ตามจุดมุ่งหมาย ช่วยสนองความต้องการและความพึงพอใจของนักเรียนและช่วยสร้างทักษะที่ดีต่อการเรียน (Kingsley, 1995) ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจให้สัมฤทธิ์สูงจะมีพฤติกรรมที่กล้าเลี้ยงตัดสินใจเด็ดเดี่ยว มีความกระตือรือล้น รับผิดชอบต่อตนเอง ทะเยอทะยาน มีความเพียรพยายามในการปรับตัวได้ดี รู้จักวางแผน และมีเอกลักษณ์เฉพาะตน ผู้ที่มีแรงจูงใจทางการเรียนสูงจึงมีลักษณะมีความทะเยอทะยานในการเรียน พึงตนเองในการเรียน กระตือรือล้นในการเรียน มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียน และมีการวางแผนการเรียน (สมพร พรหมจรรย์, 2540) จึงสามารถปรับตัวในการเรียนได้ดี

การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและคาดว่าการกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลที่เกิดจากการกระทำสูง ด้วย บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมนั้นสูง ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถต่ำและคาดคะเนว่าถ้าตนกระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลของการกระทำต่ำเขาก็มีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น (Bandura, 1986) ผลการศึกษาของ Garcia & Pintrich (1991) ชี้ให้เห็นว่า

แรงจูงใจภายในและการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีผลอย่างมากต่อการปรับตัวทางการเรียน แรงจูงใจภายในก็มีผลอย่างมากต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน และความเชื่อในความสามารถของตนเองจะนำไปสู่การปรับตัวทางการเรียนได้ดีขึ้น ครุจึงควรเสริมสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองให้แก่นักเรียน

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียน และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน ส่งผลทางอ้อมต่อความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน โดยส่งผลผ่านความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มะลิวรรณ เชียงทอง (2548) ที่พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ทฤษฎีของสตอลท์ (Stoltz, 1997) เสนอว่าผู้ที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุสรรค (Adversity Quotient: AQ) จะสามารถจัดการกับความทุกข์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน (กรรัพิกา สุขสมัย, 2549) ซึ่งผลการวิจัยหลายเรื่อง ชี้ให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานและการเรียน (นภกต คำเติม, 2545; อรพินท์ ตราโถ, 2546; Williams, 1996; Erika, 2000) นักเรียนที่จะสามารถปรับตัวทางการเรียนได้ดี จะต้องมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูง โดยรับรู้ว่าอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในการเรียน ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการเรียน และความคาดหวังของผู้ปกครอง เป็นต้น เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของนักเรียน โดยเชื่อว่าตนของสามารถควบคุมสถานการณ์นั้นได้ สามารถรับผิดชอบต่อปัญหา อดทนต่อปัญหาได้ และมองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย ทำให้เกิดโอกาสที่ดีและมีหนทางไปสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครุผู้สอนในโครงการภาคภาษาอังกฤษควรทำการวัดและประเมินความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคแตกต่างกัน ทำให้มีผลต่อการปรับตัวทางการเรียนที่แตกต่างกัน นักเรียนที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะสามารถปรับตัวทางการเรียนได้ดีทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมคุณลักษณะความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน

2. ในการจัดการเรียนการสอนครุผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักรถึงการจัดบรรยายการเรียนที่เหมาะสม รวมทั้งหาแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน และการรับรู้ความสามารถของตนเองทางการเรียน ให้แก่นักเรียนด้วย เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค และความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของผู้เรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษ

การวิจัยค่อไป

1. ในการศึกษาไม่เดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวทางการเรียน อาจคัดเลือกตัวแปรที่ยังไม่ได้นำมาศึกษาในการวิจัยนี้เพิ่มเติมในไมเดล เช่น เจตคติต่อการเรียนภาคภาษาอังกฤษของนักเรียน และผู้ปกครอง ความตั้งใจในการเรียน เป็นต้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรในไมเดลที่影响ความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนได้ร้อยละ 87 จึงน่าจะมีตัวแปรอื่น ๆ อีกที่เป็นสาเหตุทำให้นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนแตกต่างกัน

2. ควรศึกษาค้นหาตัวแปรอื่นที่อาจจะเป็นกลไกควบคุมการปรับตัวของนักเรียน นอกเหนือจากความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค เช่น ตัวแปรความมานะอุตสาหะ ความเข้มแข็งอดทน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา สุขสมัย. (2549). การสร้างมาตรฐานค่าความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา 4(1), 61-77.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). ไมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงคดล คำเติม. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการแข่งขันและฟันฝ่าอุปสรรค การสนับสนุนจากครอบครัวกับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์ โรงพยาบาลสตตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณี ช.เชนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คอมแพคพรินท์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ คณเพชร นัตรสุกุล. (2543). รายงานการวิจัยเรื่อง ยุทธวิธีการเรียนและการศึกษาของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์.
- มะลิวรรณ เศียงทอง. (2548). ผลของการใช้โปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อความสามารถในการแข่งขันปัญญาและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เยาว์ เป็นสุข. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพองครุณิตศาสตร์กับนักเรียน แรงจูงใจ และผลลัพธ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา�ัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมพร พรหมจรรย์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประ同胞ศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปริญญาบัณฑิตการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ วิโรฒ ประสานมิตร.
- สิริพร ดาวน์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิมุขวิทยาลัย จังหวัดพะรี. ปริญญาบัณฑิตการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ วิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). โครงการ English Program ประสบผลสำเร็จจริงหรือ. กรุงเทพฯ : เอ็ดิสันเพรส โปรดักส์.
- อรพินท์ ตราโถ. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในงาน ความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาอุปสรรค กับการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศุนย์. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bandura, A. (1986). *Social foundation of thought and action*. Englewood, NJ: Prentice – Hall.
- Brown, D. W. (1997, July). The classroom – related beliefs and learning strategies of seven adult Japanese learners in United States ESL program. *Dissertation Abstracts International*, 58(1), 110.
- Erika, G. (2000). A comparison of adversity response scores: Education Leaders and business and industry leaders. Doctoral Dissertation, Educational Leadership, Education, Northern Arizona University.
- Garcia, T., & Pintrich, P. R. (1991). Student goal orientation and self – regulation in the college classroom. In M. L. Maehr & P. R. Pintrich (eds.), *Advances in motivation and achievement* (7), 371 – 402. Greenwich, CT: JAI Press.
- Good, T. L. (1983, Summer). Classroom research: A decade of program. *Educational Psychologist*. 3(5), 27 – 144.
- Kingsley, H. L. (1995). *The Nature and Condition of Learning*. NJ: Prentice -Hall.
- Roy, S.C. (1984). *Introduction to Nursing an Adaptation Model*. NJ: Prentice -Hall.
- Stoltz, P. G. (1997). *Adversity quotient turning obstacles into opportunities*. NY: John Wiley & Son.
- Williams, J. E. (1996). The relationship between efficacy for self – regulated learning and domain – specific academic performance, controlling for test anxiety. *Journal of Research and Development in Education*. 39(2), 77 – 80.
- Withall, J. (1979, March). The Development of a Technique for the Measurement of Social-Emotional Climate in Classroom. *The Journal of Experimental Education*, 17(1), 347- 361.